

بسمه تعالی

"عملکرد ابزارهای تأمین مالی زنجیره تولید در ۵ ماهه نخست سال ۱۴۰۵"

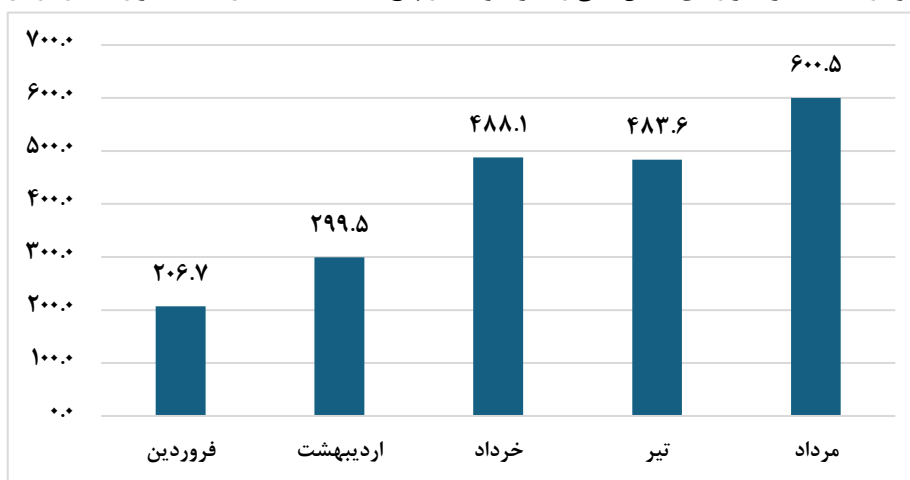
با توجه به اهمیت تأمین مالی پایدار بنگاههای اقتصادی و حمایت از تولید، توسعه فعالیتهای اقتصادی و تقویت سرمایه در گردش واحدهای تولیدی، تنوع بخشی به ابزارهای تأمین مالی و تسهیل دسترسی بنگاهها به منابع مالی از جمله رویکردهای مهم بانک مرکزی در تأمین مالی اقتصاد به شمار می رود. در این راستا، این بانک به بهره گیری از ظرفیت ابزارهای نوین تأمین مالی و توسعه روشهای تأمین مالی زنجیره تولید، ضمن تسهیل فرایند تأمین مالی، هدایت منابع به سمت فعالیتهای مولد اقتصادی را تقویت و زمینه کاهش وابستگی بنگاهها به شیوهای سنتی تأمین مالی را فراهم نماید. تداوم توسعه این ابزارها می تواند ضمن تسهیل دسترسی بنگاههای تولیدی به منابع مالی، به بهبود جریان نقدینگی، کاهش هزینه های تأمین مالی و تقویت زنجیره تولید و اشتغال در بخش های مختلف اقتصادی کمک نماید. مجموع تأمین مالی انجام شده از طریق ابزارهای مذکور در پنج ماهه نخست سال ۱۴۰۵ بیش از ۲۰۷ همت بوده است که در مقایسه با عملکرد مدت مشابه در سال قبل (۱۲.۳ همت) افزایش قابل توجهی را نشان می دهد. همچنین بیشترین میزان تأمین مالی در این دوره نیز مربوط به مردادماه بوده که نشان دهنده روند صعودی استفاده از این ابزارها در ماه های اخیر است.

جدول ۱ - عملکرد کلی ابزارهای تأمین مالی زنجیره تولید در پنج ماهه نخست سال ۱۴۰۵ (هزار میلیارد ریال)

ردیف	ابزار	پنج ماهه نخست سال ۱۴۰۴	سهامیه ابلاغی سال ۱۴۰۵	پنج ماهه نخست سال ۱۴۰۵					درصد تغییر
				فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	
۱	اوراق گام	۷۱.۶	۲۲۰۰.۰	۱۲۶.۹	۳۷.۸	۱۰۰.۱	۵۳.۰	۱۲۷.۶	۵۲۲.۱
۲	برات الکترونیکی زنجیره تولید	۵۰.۱	۲۵۰۰.۰	۶۵.۶	۲۳۱.۶	۳۵۵.۹	۳۹۸.۶	۴۴۳.۳	۲۸۸۴.۰
۳	کارت رفاهی متصل به اوراق گام*	۱.۴	۱۳۰۰.۰	۱۴.۲	۲۳.۳	۲۱.۴	۲۴.۵	۲۸.۸	۷۹۱۴.۳
۴	فاکتورینگ	۰.۰	۷۰۰.۰	۰.۰	۶.۸	۱۰.۷	۷.۵	۰.۸	-
جمع		۱۲۳.۱	۶۷۰۰	۲۰۶.۷	۲۹۹.۵	۴۸۸.۱	۴۸۳.۶	۶۰۰.۵	۱۵۸۸.۴

*مبلغ مزبور صرفاً مربوط به بانک رفاه کارگران می باشد.

نمودار ۱ - عملکرد ابزارهای تأمین مالی زنجیره تولید در پنج ماهه نخست سال ۱۴۰۵ (هزار میلیارد ریال)

۱- اوراق گواهی اعتبار مولد (گام):

در سال جاری، استفاده از اوراق گواهی اعتبار مولد (گام) به عنوان یکی از ابزارهای اصلی تأمین مالی زنجیره تولید، نسبت به مدت مشابه سال گذشته رشد قابل ملاحظه‌ای داشته است. افزایش استفاده از این ابزار، نقش مؤثری در تأمین نقدینگی بنگاه‌های اقتصادی، کاهش وابستگی آنها به تسهیلات بانکی و هدایت منابع به سمت فعالیت‌های مولد اقتصادی داشته است.

بر این اساس، اوراق گام به عنوان یکی از ابزارهای تأمین مالی زنجیره تولید، در بخش‌های مختلف اقتصادی از جمله خودروسازی، لوازم خانگی، صنایع غذایی، دارو و درمان، بازرگانی و صنایع فلزی مورد استفاده قرار گرفته و زمینه تأمین مالی بنگاه‌های فعال در این حوزه‌ها را فراهم کرده است. میزان تأمین مالی از طریق اوراق گام در ۵ ماهه نخست سال ۱۴۰۵ به ۴۴.۵ همت رسیده که نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۴ افزایش ۵۲۰ درصدی را نشان می‌دهد.

نمودار ۲- عملکرد صدور اوراق گام در پنج ماهه نخست سال ۱۴۰۵ (هزار میلیارد ریال)

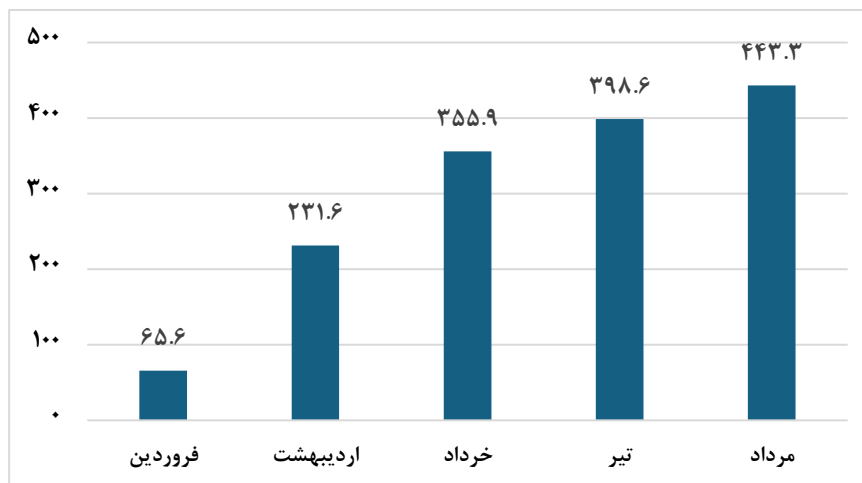
۲- برات الکترونیکی زنجیره تولید:

برات الکترونیکی زنجیره تولید با قابلیت انتقال در طول زنجیره و تنزیل از ابتدای سال ۱۴۰۴ جهت تأمین مالی سرمایه در گردش اشخاص حقیقی و حقوقی عملیاتی شده است. در حال حاضر ۱۳ بانک شامل بانک‌های صادرات ایران، سپه، صنعت و معدن، تجارت، ملی ایران، ملت، رفاه کارگران، سینا، پارسیان، شهر، کشاورزی، سامان و پاسارگاد با دسترسی به زیرساخت مربوطه قادر به صدور برات الکترونیکی زنجیره تولید می‌باشند. عمده استفاده از برات الکترونیکی زنجیره تولید جهت تسویه معاملات صورت گرفته در حوزه‌های مربوط به صنایع فولاد، دام و طیور، خودرو، محصولات پالایشگاهی، لوازم خانگی، عمران و توسعه شهری و مواد غذایی می‌باشد. در راستای گسترش کاربرد این ابزار و تسهیل تأمین مالی بنگاه‌های اقتصادی، ضمن فراهم سازی بستر لازم جهت تسویه معاملات اعتباری انجام شده در بورس کالا و بورس انرژی، فاز دوم ابزار شامل امکان انجام انتقال بخشی و تنزیل بخشی راه‌اندازی و مستندات فنی مربوطه در اختیار شبکه بانکی کشور قرار گرفته است. بر این اساس انتظار می‌رود با نهایی‌سازی این قابلیت‌ها و افزایش کارکردهای فنی و کسب و کاری، زمینه مناسبی جهت افزایش عملکرد و کارایی تأمین مالی این ابزار فراهم شود.

صدور برات الکترونیکی زنجیره تولید در ۵ ماه اول سال نسبت به مدت مشابه سال گذشته با رشد ۲۸۸۴ درصدی از مبلغ ۵۰ هزار میلیارد ریال به مبلغ ۱۴۹۵ هزار میلیارد ریال افزایش یافته است. افزایش تعداد بانک‌های فعال در این حوزه و توسعه صنایع استفاده‌کننده

از مهمترین دلایل رشد قابل توجه عملکرد بوده است. در همین راستا تا پایان مرداد ماه سال جاری، تعداد ۱۱۶ فقره برات الکترونیکی مجموعاً به مبلغ ۶۶ هزار میلیارد ریال منتقل و مبلغ ۱.۲ هزار میلیارد ریال تنزیل شده است.

نمودار ۳ - عملکرد صدور برات الکترونیکی در پنج ماهه نخست سال ۱۴۰۵ (هزار میلیارد ریال)

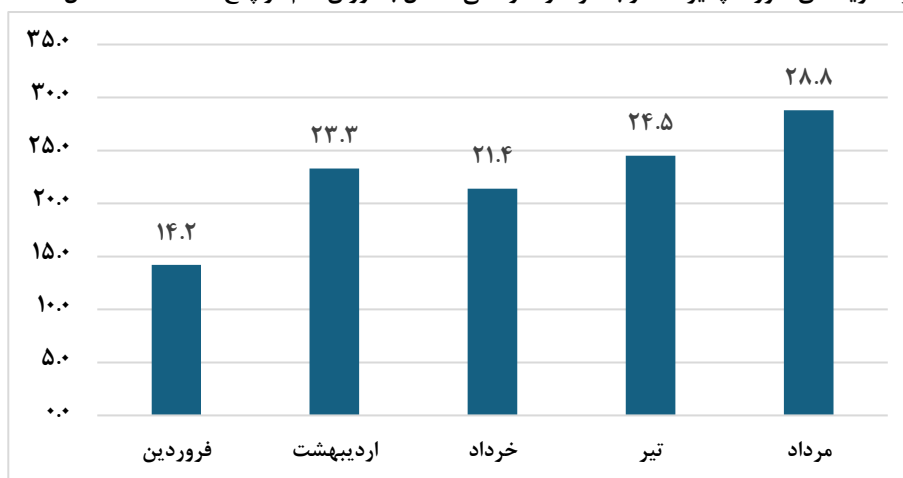

مأخذ: سامانه سپام

۳- کارت رفاهی متصل به اوراق گام:

در راستای افزایش قدرت خرید خانوارها، بانک مرکزی اقدام به طراحی ابزاری جهت تأمین مالی خانوار به صورت اعتباری و در قالب ابزارهای تأمین مالی اقساطی BNPL با عنوان "کارت رفاهی متصل به اوراق گام" کرده است تا تأمین مالی خانوار و بنگاه‌های اقتصادی به صورت یکپارچه صورت پذیرد. بر این اساس تأمین مالی اعتباری خانوار از طریق خرید خانوار با کارت رفاهی در پنج ماهه نخست سال جاری ۱۱۲.۲ هزار میلیارد ریال رسید، که در مقایسه با عملکرد مدت مشابه سال قبل (۱.۴ هزار میلیارد ریال) رشد قابل توجهی را نشان می‌دهد. همچنین طی پنج ماهه سال جاری حدود ۹۳.۸ هزار میلیارد ریال اوراق گام به نفع پذیرنده‌های طرف قرارداد توسط بانک‌های رفاه کارگران، ملت، تجارت و شهر صادر شده است.

نمودار ۴ - عملکرد خریدهای صورت پذیرفته در بستر کارت رفاهی متصل به اوراق گام در پنج ماهه نخست سال ۱۴۰۵ (هزار میلیارد ریال)

مأخذ: بانک رفاه کارگران

پیش‌بینی می‌گردد پیاده‌سازی این ابزار توسط تعداد بیشتری از بانک‌های کشور، نقش بسزایی را در توسعه تأمین مالی خانوار در چارچوب فروش اقساطی ایفا نماید و زمینه ایجاد رقابت با سایر روش‌های فروش اقساطی با کاهش قیمت تمام شده محصول برای خانوارها را در پی داشته باشد. همچنین روند رو به رشد عملکرد در نمودار فوق، نشان‌دهنده توسعه و تعمیق این ابزار نزد خانوارها و پذیرنده‌های طرف قرارداد می‌باشد.

۴- مطالبات قراردادی (فاکتورینگ):

با توجه به اینکه بخش قابل توجهی از شرکت‌های ارائه‌دهنده کالا و خدمات، محصولات و خدمات قابل ارائه خود را به صورت مدت‌دار به فروش می‌رسانند، لذا، انباشت مطالبات حاصل از قراردادهای منعقدۀ همواره یکی از چالش‌های پیش‌روی آنها بوده است، از این‌رو استفاده از سازوکار فاکتورینگ می‌تواند راهکار مفید و مناسبی برای رفع نیاز نقدینگی و تأمین مالی شرکت‌های ارائه‌دهنده کالا و خدمات باشد. ضوابط پذیرش مطالبات قراردادی (فاکتورینگ) با هدف واگذاری مطالبات تأمین‌کنندگان و پیمانکاران از کارفرمایان به نهادهای مالی (شبکه بانکی)، در چارچوب ماده (۸) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی مصوب مورخ ۱۳۹۸/۰۲/۱۵ مجلس شورای اسلامی تهیه و به شبکه بانکی ابلاغ شده است. در این راستا، پذیرش مطالبات قراردادی در پنج ماهه نخست سال ۱۴۰۵ به صورت غیر برخط جمعاً به ارزش ۲۵.۸ هزار میلیارد ریال در بانک‌های ملت، رفاه کارگران، توسعه تعاون و صنعت و معدن بوده است. با پیاده‌سازی فنی سامانه فاکتورینگ وزارت امور اقتصادی و دارایی و فراهم شدن زیرساخت لازم برای ثبت، تبادل و پردازش اطلاعات قراردادها و مطالبات در بستر سامانه‌ای، انتظار می‌رود فرآیند پذیرش مطالبات قراردادی تسهیل شده و با افزایش دسترسی شبکه بانکی به اطلاعات مورد نیاز، ظرفیت عملیاتی و عملکرد پذیرش مطالبات قراردادی در شبکه بانکی نیز افزایش یابد. در مجموع، با توجه به گسترش تدریجی شناخت و آشنایی شبکه بانکی و فعالان اقتصادی با ابزارهای نوین و الزامات اقتصاد کلان در توسعه این قبیل ابزارها، تقویت زیرساخت‌های فنی و اطلاعاتی فاکتورینگ می‌تواند زمینه استفاده گسترده‌تر از مطالبات قراردادی به‌عنوان یک دارایی مالی قابل اتکا را فراهم کند. در این چارچوب، تسریع در پیاده‌سازی سامانه وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه کشور و ایفای نقش سایر نهادهای مالی در تأمین مالی بنگاه‌های اقتصادی در چارچوب ماده (۸) قانون مذکور، زمینه توسعه تأمین مالی بنگاه‌ها و افزایش کارایی گردش منابع در زنجیره‌های تولید و تأمین را فراهم خواهد کرد.